

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 20.—, za pol leta K 10.—, za četril leta K 5.—. Posamezna številka 40 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več.

Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo

Ljubljana, Šelmburgova ulica šte. 6. II. nadstr.

Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Sovražniki delavske sloge.

Organizacije, ki jih spravi delavstvo s trdom in z nesebično požrtvovalnostjo na noge, zato, da doseže izboljšanje svojega socialnega položaja, imajo vedno in povsod dovolj notranjih in zunanjih sovražnikov. Vsak, kdor je kdaj delal v organizaciji kot zaupnik ali odbornik, je sam prepričan, da je tako in da morajo organizacije časih voditi hude boje napram tem sovražnikom, ki ogrožajo moč organizacije. Med delavstvom se navadno takih sovražnikov ne dobi mnogo. Tu prihajajo v poštev le posamezniki, ki jim je organizacija le korito ali pa ki hočejo v kalnem ribariti proti organizaciji v interesu kake sovražne meščanske stranke. Sploh so ljudje, ki razdirajo delavsko solidarnost, nepošteni ljudje ali neizobraženi nezavedneži. Ta očitek pa lahko zabrusimo v obraz vsem tistim ljudem, ki prihajajo iz nedelavskih vrst, pa sejejo potem med delavstvom neslogo, prepire, kakor so jih bili navajeni v meščanskih strankah, kjer so se tega duha navzeli. V delavskih vrstah intrige in medsebojno hujskanje ni običaj, zakaj delavstvu ne gre za prepire, za medsebojne boje, ampak le za uspehe, za izobrazbo v socializmu in splošni napredek.

S tega stališča je nujno potrebno, da organizacije vse take prikriti in neprikrite sovražnike, naj prihajajo s kakršnikoli pretvezami med organizacije, takoj odpravijo. Vsaj nam je znan pregovor, da je najslabše, če človek redi strupeno in potuhnjeno kačo na svojih lastnih prsih. Dosti bojev imamo z nasprotniki, ki prihajajo iz krščansko-socialnih in narodnosocialnih, to je meščanskih strank, in uganjajo svojo demagogijo, s katero hočejo delavstvo razdvajati, in sedaj naj bi še trpeli, da prihajajo iz drugih nepoklicanih vrst tujci, ljudje, ki jih ne poznamo, ki jih nismo nikdar srečavali v delavskem gibanju, pač pa v meščanskih strankah, odkoder so jih izbacili iz svojih strank kot intrigante ali tudi iz naših organizacij kot nepoštenjake zaradi tega, ker so organizaciji škodovali na ta ali oni način. O vseh takih sumljivih ljudeh lahko dajo organizacije potrebna pojasnila, da ne bodo ti zli duhovi našo močno organizacijo, ki je poslovala do danes vzorno, oslabil in s tem preprečili njeno delovanje, ki je bilo do danes uspešno.

In uspešno bo le tedaj, če se zavedamo, da smo organizacija, ki ne trpi v svoji sredi intrigantov.

K razpravi o podporzavljenju rudnikov v Zedinjenih državah.

Rudarska stavka v Zed. državah je spravila na površje vprašanje o podporzavljenju jam, v katerih se koplje mehki premog. Gubernier Harding v Iowi je predložil gubernierjem vseh držav z mehkim

premogom, da naj bi njih vlade prevzele jame in vpeljale v njih delo pod svojo kontrolo. Nekateri gubernierji so odgovorili na ta predlog. J. P. Goodrich v Indiani dvomi, če more država storiti tak korak in misli, da bi moralo sodišče odločiti. Cornwell v West Virginiji pa pravi, da bi bil tak korak vseč le radikalnim voditeljem, ki so vodili jeklarsko in premogarsko stavko.

Ne vemo, če se more reči, da so bili ti voditelji prav posebno radikalni. Težko je o tem govoriti, ker že nihče ne ve, kaj naj beseda radikalizem v sedanjih časih v Ameriki pomeni. Tisti, ki se sami smatrajo za radikalce, si večinoma niso na jasnem. Na drugi strani se pa imenuje radikalno vse, kar ni tako, kakor bi bilo vseč Petru ali Pavlu, zlasti pa kapitalističnim magnatom. Koga smatra na primer gubernier Cornwell za radikalca? Je klarsko in premogarsko stavko so, kolikor je nam znano, vodili uradniki strokovnih organizacij, ki so vedno veljale za vse prej kakor za radikalne. In zdi se nam, da je bila ta sodba precej utemeljena. Doslej je še vedno gospod Gompers najmerodajnejša osebnost v največji ameriški strokovni organizaciji in njegova ponovna izvolitev za predsednika A. F. L. se more smatrati le za znamenje, da je njegov duh v tej organizaciji veljaven. Ali misli Mr. Cornwell tudi Gompersa proglasiti za radikalca? Če je tako, tedaj bo seveda razum par gubernierjev in senatorjev vsakdo v Ameriki radikalec, le da bo beseda radikalizem pri tem izgubila vsak pomen.

Navadno so se radikalci iskali v drugih krogih. A tudi o tistih, ki se ponašajo s tem, da so radikalni, je gospod Cornwell slabo poučen. Kajti če misli, da bi bilo podporzavljenje njim vseč, se očitno moti. Podporzavljenje naprav za javne potrebe je obsežno v minimalnem programu socialistov, ne vjema se pa z zahtevami radikalcev, ki imajo na svoji zastavi zapisano direktno akcijo, ki pomeni vse kaj drugega kakor podporzavljenje ali federaliziranje ali komunaliziranje. Ti radikalci bi bili najbrže s podporzavljenjem prav nezadovoljni, ker bi to oviralo teorije, nikakor pa jih ne bi pospeševalo. Direktna akcija pomeni, da naj se delavci sami polaste tovarn, jam itd. Da bi bila taka akcija težja, če bi bila država lastnica teh naprav, je pač jasno. In zato je nemogoče, da bi jih podporzavljenje veselilo.

Za socialiste ne pomeni podporzavljenje zadnjega cilja, toda nasprotovali mu ne bi, ker ne zapira nadaljne poti. Socialisti žele, da postanele take naprave javna last, hočejo pa tudi, da bodi država last in organizacija vsega ljudstva, kar se danes ne more reči o njej. Tudi če ima ljudstvo teoretično možnost, da pride do vlade, je praksa zelo različna od teorije. Gospodarska sila kapitalizma se uveljavlja tudi politično na mnogo različnih načinov. Eden je na primer ta, da ovira splošno in

s tem tudi politično izobrazbo ljudstva. Drugi je pritisk, ki ga vrše veliki podjetniki in njih pomagači pri volitvah. Tretji je pogostoma se ponavljajoče falsificiranje volilnih rezultatov, katerega včasih niti meščanske stranke niso varne. Tako bi lahko še dolgo naštevali.

Vse to vedo socialisti, vendar pa ne bi oponirali podporzavljenju, ker gladi organizacija, izobrazba in vzgoja tla politični akciji, ki spravi vendar državo prej ali slej v roke tistih, ki bi po vseh demokratičnih načelih morali biti njeni pravi gospodarji. To se morda ne zgodi pri prvih volitvah, morda tudi ne pri drugih, ali kadar bo ljudstvo dovolj organizirano in zavedno, se zgodi gotovo, in če pride državna uprava v njegove roke, se zgodi to naravno tudi z državnimi industrijskimi napravami. To pa pomeni, da pride z demokracijo v državi demokracija tudi v industrijo. Dasi so v sedanjih državah socialisti opozicija, nimajo torej vendar nobenega razloga, da bi se upirali podporzavljenju, tudi če izvrši to podporzavljenje država, ki to sedaj upravlja drugi.

Prav v tem je razlika med socialisti in radikalnimi radikalci, ki se gotovo ne bodo strinjali s tem, da se na kakršenkoli način ali v kateremkoli oziru poveča moč sedanje države, medtem ko se socialisti tega ne boje, vedoči, da bodo danes ali jutri dediči sedanjih državnih uprav.

Pri tem se socialisti ne vdaja zmoti, da pomeni podporzavljenje v današnjih razmerah že kakšno rešitev delavskega vprašanja. Ker je državna uprava v drugih rokah, ne more delavstvo pričakovati, da bo ta uprava posebno visoko cenila njegove interese. Kot kapitalistična država ne bo niti interesov splošnosti, ki se pravzaprav vjemalo z interesi delavskega razreda v širšem pomenu, postavljala v prvo vrsto, ampak bo pod naravnim vplivom kapitalistov tudi kot lastnica industrije skušala ščititi kapitalistične interese. Zaradi tega ni podporzavljenje stvar posebnega navdušenja socialistov in gospodu Cornwellu se ni treba bati, da bi bil agent socialistov, če bi podporzavil rudnike. Razum če misli socialistično in spozna, da je vsakdo, kdor dela danes kapitalistično proti svoji volji agent kapitalizma, ker ne more ves kapitalistični razvoj voditi nikamor drugam, kakor v socializmu. Tudi če ne bi bilo socialistov, jih mora kapitalizem poroditi. Tudi če ne bi bilo socialistične teorije in njenih zastopnikov, bi moral kapitalizem priti do točke, ko ne more dalje. In vsak racionalni sistem, ki pride na njegovo mesto, mora biti socialističen.

Ali podporzavljenje ni trenutni interes kapitalizma. V resnici poveča predvsem moč današnje države in momentano celo lahko napravi socializmu težave. Zato je tudi razumljivo, da ni hotel velik del strokovnih voditeljev nič slišati o podporzavljenju, ker so se bali, da bo država huiši delo-

dajalec, kakor privaten podjetnik. Le socialist, ki gleda v bodočnost, nima tega strahu.

Na vsak način je mr. Cornwell lahko brez skrbi, če podpravi, bo gospodinja sedanja država, v kateri je on governer. Ali ima v svojo in svoje stranke moč tako malo zaupanja, da se že sedaj boji za svojo moč? Če misli, da pridejo v njegovi državi že drugo lelo socialisti na krmilo, mu pa tudi nič ne pomaga, da ovira sedaj podpravljenje. Če se to res zgodi — česar pa sam gotovo ne verjame — bodo rudniki podpravljeni, in razlika je le v tem, da se zgodi to nekoliko pozneje.

Norci ali otroci?

V sedanjih zmedenih časih imajo najrazličnejši žustolovci, agenti-provokaterji in šaljivci le preogostoma priliko, da izrabljajo lahkovernost ljudstva v svoje sebične namene ali pa kot najeti provokaterji za to ali ono stranko, kliko itd. Poizkusí, ki jih napravljajo taki odkraja malovredni elementi, so časih naivno smešni, časi pa utegnejo povzročiti nepotrebno nesporazumljenje. Dokaz takemu pustolovstvu ali morda tudi le dovtipu, ki sicer v tem primeru ne more imeti nobenih posledic, je priporočeno pismo, ki ga je prejel zaupnik v Trbovljah iz Zagreba. Pismo se glasi:

Zagreb, 3. februarja 1920.

Cenjeni gospod . . . Trbovlje.

Prosim bodite tako prijazni, ako vam je mogoče pojasniti koliko imate social radniške stranke (komunista) organiziranih v Hrastniku, Sagor in Trbovljah. Prosim Vas, da se v slučaju splošnega štrajka ali revolucije v Zagrebu zjedinite, in mi v to svrhu iz štampljo in imenov zaveza pošlete pojasnila. V to svrhu dobite 30 tisoč, reči trideset tisoč kron podpore, za slučaj daljnega pre-stanka dela.

Denar se vam bo takoj nakazal na vaš naslov, katerega boste razdelili po vaši previdnosti. Prosim, da kaj storite in to Hrastnik, Sagor, Trbovlje. Zamorete vse na eno polo storiti, tako da bo razvidno potrdilo načelnika (organizatorja), tajnika in nekoliko drugih. Za vaš trud, zamudo, plačani bodete separatno, ko konferenca odobrava priključek.

Pričakujem do nedelje sigurno vašo izjavo.

Z odličnim spoštovanjem

(podpis).

S tem imenom se je nekoč že bavila zagrebška „Istina“. In sedaj se pojavi tu. Kaj hočete reči na tako pismo? Prav nič! Stvar je jasna v toliko, da hočejo zločinci razdirati organizacije in da ne gledajo na sredstva. V čigav prilog se delajo taki poizkusi, ne vemo, toda za vsem vendarle tiči nepoštenost. In podobnih provokaterjev imamo mnogo, ki se skrivajo pod lepimi imeni. Za delavstvo mora biti v vseh primerih le eno načelo: kdor skuša podkupiti zaupnike, kdor hujska zaupnike med seboj ali člane organizacij proti zaupnikom in organizaciji, ta je sovražnik delavstva in je v službi drugih političnih strank in organizacij, ki imajo namen oslabiti delavsko solidarnost, in če vse to ni, je pa nesposoben organizator. Organizacije se morajo otresti teh sovražnikov, jih prezirati in hoditi po poti, ki jo kaže svetovnemu proletariatu: socializem.

Iz strokovne organizacije.

I. redni občni zbor osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo v Ljubljani.

(Konec.)

Blagajnik sodrug Janda poroča o blagajniškem stanju in je občni zbor odobroje vzelo poročilo na znanje. Nato poroča sodrug Berdajs o težkočah, ki so bile do sedaj na vseh straneh, ali zahvaliti se imamo požrivovalnosti posameznih članov, ki so agilno delali za prosep in utrdili organizacije. Med posameznimi strokami, peki in mlinarji je bilo težko izbojevati boljše mezne uspehe, to pa vsled maksimalnih cen za kruh in tudi mletev žita. Pekom je vedno primanjkovalo moke in mlinarjem pa žita. Mlini niso mleli žita v tisti meri, kakor bi lahko nekateri veliki mlini, ki meljejo na leto do 1800 vagonov, ker so dobili samo do 500 vagonov. Temu so vzrok prometne in tudi špekulativne prilike, da so se cene zmeraj višale moki in drugim živilom, — kljub temu pa je delavstvo moralo delati za nizko plačo in še danes imamo v mlinih plače po 10 do 15 kron na dan, izjemoma imajo v nekaterih mlinih nekaj več in razne ugodnosti. Tudi tukaj se je morala centrala obračati na razne kompetentne oblasti in skušati priboriti tem trpinom delavcem povišanje plač. V Mariboru je v pekovski obrti prišlo meseca avgusta pr. leta do štrajka, kjer smo vkljub veliki brezposelnosti med peki dosegli lepe uspehe, dasi je bila celo oblast nasprotna delavstvu.

Centrala je naprosila deželno vlado za posredovanje v stavki, ki se je končala po osmih dnevih ugodno za pekovske pomočnike. Vse kaže, da se bo moralo živilsko delavstvo še vse bolj tesno organizirati, ker tudi podjetniki se združujejo v svoji industrijski zvezi ne samo proti naši organizaciji, ampak proti vsemu delavstvu, ki ga hočejo zaslužniti in organizirano delavstvo razdružiti. Zato se je pri točki ujedinenje živilskih delavcev in sorodnih strok v Jugoslaviji sprejelo sledečo resolucijo, ki pa se po potrebi tudi lahko izpremeni, ter pooblasti osrednji odbor z ostalimi obstoječimi centralami v Zagrebu in Beogradu: „Današnji zbor nalaga novemu odboru, da čimpreje stopi v stik z vsemi ostalimi zvezami živilskih delavcev v Jugoslaviji glede medsebojnega sporazumljenja za upostavitve enotne centrale v Jugoslaviji. 1. Principielno stojimo na stališču ujedinenja, katero se mora izvršiti. 2. V sled obstoječih razmer, katere, žal, moramo upoštevati, se nam zdi tesna centralizacija, kot so jo zamislili v Beogradu, za sedaj neizvedljiva. Gospodarske, politične in tudi kulturne prilike posameznih pokrajin so tako različne, da bi se s takojšnjo tesno centralizacijo smotreno delo obstoječih zvez oviralo. 3. Udruženje naj se izvede na federativni podlagi; pokrajinske zveze stopijo potom centrale medsebojno v najožji stik, da potom te federativne zveze pridemo v najkrajšem času do vpostavitve tesne centralizacije, ker le potom takšne operacije je možno združenje v tesni centralizaciji, ne da bi trpele škodo posamezne že obstoječe zveze.“

Pri točki izprememba pravil poroča sodrug Berdajs: Če hočemo času primerno napredovati, je potrebno, da današnji zbor, sklepa tudi o povišanju prispevkov, ker so sedanjí prispevki iz predvojnne dobe, ki so za danes prenizki, se ne more ostati pri teh, ker je vrednost krone niti 5 vinarjev. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da vse potreb-

ščine, za katere smo morali nabaviti tiskovine, knjige in tudi podpore, bomo morali letos izplačevati v veliko večji višini, ker z malimi podporami od 1 do 2 krone na dan, kot se je pred vojno izplačevalo, se za sedanje čase ne more vpoštevati. Vse to je za vpoštevati in le, ako bodo zadostni dohodki, bo možno članom tudi nuditi v potrebi podpore v vsakem slučaju, posebno ob stavkah, ker vsa mezna gibanja ne bodo šla brez stavke in zgodilo se bo tudi, da bodo podjetniki delavce izprli.

Na to se je vnela debata, ki so posegli vanjo vsi delegati.

Glede prispevkov se je sklenilo sledeče: S 1. marcem 1920 (to je z 10 tednom) se povišajo tedenski prispevki v I. razredu na K 2.40 (kvalificirani delavci), v II. razredu na K 1.60 (pomožni delavci) in v III. razredu na K 1.30 (delavke in mladoletni delavci). Vpisnina znaša 2 K, za člansko izkaznico za vse razrede; po 1-letnem članstvu plača član še 2 K za člansko knjižico. Podpore za brezposelne pa veljajo s 1. septembrom po 6 mesecih v I. razredu po 52-tedenskih vplačanih prispevkih (to je 1 leto član) po 5 K na dan skozi 28 dni, po po 156 tednov, to je 3 leta član, pa skozi 42 dni in po 260 tednov, to je 5 let član pa skozi 56 dni. V drugem razredu pa ravno tako pa po 3 K na dan podpore in v III. razredu isto pa po K 2.50. Pogrebna po 3-letnem članstvu pa znaša v I. razredu K 150.—, v II. razredu K 120.—, v III. razredu pa K 90.—. Bolniška podpora pa se bo le od slučaja do slučaja izplačevala po sklepu centralnega odbora. Ta zvišana podpora se bo izplačevala po šestem mesecu. Do septembra pa veljajo stare podpore. Podružnici ostane od vsakega prispevka 13 vin. in od teh za blagajnika 3 vin. Vsaka podružnica pa lahko zviša tedenske prispevke za solidarne fonde itd. po sklepih svojih članov za krajevno blagajno.

Pri volitvi odbora so bili izvoljeni sledeči sodrugi: Predsednik Berdajs Jos., namestnik Kratochvil Karel, blagajnik Klobčič Mihael in namestnik Janda Jožef, tajnik Omerzel Ivan, namestnik Cankar Ivan; v ostali odbor pa Pirnat Cilka, Premšak Peter, Smerke Ant., Zrimc Ant. in Ježek Ferdinand; v nadzorstvo Premšak Peter, Rozman Ivan in Premšak Stanislav. V širši odbor za Maribor Čeh K. in Premšak Stanislav, za Celje Hribernik Mihael in za Kranj Zavri Ivan.

Ker je bil z volitvijo izčrpan dnevni red, je predsednik še resumiral delo zbora in z besedami: Le v skupnosti — v združenju je moč, zaključil zborovanje.

Jesenice. Občni zbor osrednjega društva kovinarjev in sorodnih strok, podružnica Jesenice, se je vršil dne 22. februarja t. l. dopoldne ob 9. uri pri Jelenu na Savi. Sodrug Žnidar kot predsednik podružnice je občni zbor otvoril, pozdravil navzoče člane in prečital dnevni red. Govoril je o delovanju podružnice, o raznih težkih bojih, ki jih je bojevala podružnica s podjetjem, ter o uspehih, ki jih je dosegla v korist delavcev. Sodrug Marčič kot tajnik je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora. Odborovih sej je bilo v minulnem poslovnem letu 12 rednih, 6 izrednih. Zaupniških sestankov je bilo 14, članskih sestankov je bilo 6, in 7 društvenih shodov. Imeli smo tudi krajevno konferenco skupno s politično organizacijo. Mezna pogajanja smo imeli 3, in sicer eno dne 14. marca, drugo dne 17. julija 1919 in tretje dne 15. januarja 1920. Pri vseh teh pogajanjih smo imeli srednje dobre uspehe. Nadalje le s

Sirite list „Delavec“.

Marčič obširno poročal o delovanju podružnice, ter o delovanju osrednjega društva sploh. Pojasnjeval je vzroke povišanja prispevkov in potrebo tega. Sodrug Moretti je kot blagajnik podal natančno poročilo o blagajniškem delovanju, ter o stanju lokalne blagajne. S. Ferjan je kot pregledovalec računov, skupno z Rotarijem redno vsak mesec pregledal račune, kakor tudi letni računski zaključek, ter našel vse v najlepšem redu in predlagal, da se blagajniku da odveza, kar se je zgodilo. Ker se je za sestavo novega odbora postavilo posebno komisijo, je ta komisija izvršila tudi volitve z listki. Po poročilu komisije so bili izvoljeni sledeči odborniki: Žnidar Anton, Moretti Jožef, Marčič Martin, Mulej Ivan, Ferjan Ivan, Burnik Franc, Ferčej Matevž, Betogelj Andrej, Rozman Ivan, Košir Ciril, Jeram Martin in Sušnik Matija. Ker pa sodr. Sušnik izjavlja, da ne more vsled drugih poslov sprejeti te funkcije, se je pa izvolilo sodr. Dazarin Ivan-a. Končno se je vnela še precej obširna in stvarna debata glede nadaljnjega delovanja. S. Žnidar je pozivljial novi odbor k smotrenemu nadaljnjemu delu in bodril člane k vztrajnosti v tesni enotni organizaciji ker le v skupnem delovanju bo možno biti uspešne boje ki jih imamo že v predvidiku. Nato se je zborovanje zaključilo.

Občni zbor osrednjega društva kovinarjev, podružnice Javornik, se je vršil dne 29. februaria t. l. popoldne ob 4. v gostilni Rozalije Žumer na Koroški Beli. Sodrug Kemperle je otvoril zborovanje, pozdravil v izbranih besedah navzoče člane, ter poročal o delovanju dosedanjega odbora in zaupnikov. S. Giorgioni je prečital zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se je vzel na znanje. S. Omafmar je podal poročilo blagajne celega leta, ter o stanju članov v posameznih mesecih. Iz česar je bilo razvidno, da je organizacija stopoma rasla. S. Bernuš poroča, da je večkrat v letu pregledoval račune, ter našel vedno vse v najlepšem redu. Sodr. Žagar je podal poročilo o delovanju knjižnice, koliko knjig se je kupilo in koliko se jih je izposodilo med člane. Pri volitvi so bili izvoljeni sledeči sodrugji: Povše Marka kot predsednik, Jagodic Jakob njega namestnik, Omafmar Franc, blagajnik, Barbarino Stefan, njega namestnik, Križar Anton, zapisnikar, Sirc Franc, njega namestnik, Jakopič Janez in Zupančič Franc kot računski preglednika. Seljak Matevž, Tavčar Josip, Gregorač Karl in Jagič Maks kot odborniki. Ker pa je preteklo leto s. Žagar, sam deloval pri knjižnici, se je postavilo za prihodnje leto tri knjižničarje, in sicer so bili izvoljeni sodr. Žagar, s. Barbarino in s. Brišar. Po izvolitvi odbora je s. Marčič priporočal novemu odboru ter članom, da naj se držijo vztrajno svoje organizacije, ne ozirate se na vse napade, ki nam jih naprtijo razne druge stranke, ker le z neumornim delom bomo prišli do svojega smotra. S. Gabriel, ki je prišel iz Borovlj, je v izbranih besedah bodril navzoče za delovno organizacijo ter poročal o težkočah, ki jih imajo koroški sodrugji. S. Povše se je zahvalil za izvolitev ter prosil člane, da mu stojijo ob strani pri njegovem delu, da mu s tem olajšajo težak nosel.

Mezdna gibanja.

Karlovec. Spedijska tvrdka Spitzer & Kohn je dobila od delavstva spomenico v kateri delavci zahtevajo povišanje plače. Spedijska tvrdka je spomenico kratkoma odklonila. Delavci so nato stopili v stavko. Spedijska tvrdka

Spitzer & Kohn se je obrnila na bravarsko tvrdko Jelenc, da ji posodi delavce, ki bi opravljali delo kot stavkokazi. Seveda so naleteli tu na delavsko solidarnost s tem, da so vsi kovinarji tvrdke Jelenc tudi stopili v stavko. Kovinarji naj nikar ne iščejo dela v Karlovcu.

Mezdno gibanje ljubljanskih čevljarjev se je v torek dne 2. t. m. mirnim potem zaključilo, pomočniki so dosegli 35 odstotni povisek.

Pagajanja med tovarnarji čevljev na eni, ter delavci na drugi strani v Trziču so se prekinila, daši so delavski zastopniki zelo popustljivo nastopali. Gospodje tovarnarji se izgovarjajo, da nimajo zadosti usnja, kar pa ne odgovarja resnici. Tovarnarji bi radi videli, da bi v Trziču še obstojal stari sistem, ko so delavce tako nesramno plačevali kot nikjer v bivši Avstriji.

Čevljarji v Mariboru in v Žireh so v mezdnem gibanju. Nihče naj ne išče dela v teh krajih, dokler ni mezdno gibanje končano. — Osrednje vodstvo.

Stavbinske stroke! V zadnji stev. Delavca smo že naznanili, da smo predložili za letošnjo sezijo nove mezdne pogoje. Ker bo gotovo podjetništvo nam nasprotno, ker smo upravičeno zahtevali današnji draginji primerne plače, ker drugače je izključeno, da bi delavstvo moglo še vztrajati ob tem groznem navijanju cen. Stavbinsko delavstvo stoji na stališču, da če se ne bo ob tej draginji plača regulirala, da je pripravljeno izvajati zadnje konsekvence. V to svrhu se vabi vse delavstvo te stroke in tiste gospodarje, ki nameravajo letošnjo sezijo svoje hiše popravljati, ali kaj novega zidati, in tiste, ki še do danes nimajo potrebnega stanovanja, na javni shod, ki se bo vršil dne 14. t. m. v dvorani Mestnega doma. — Poročalo se bo, kje tiči vzrok, da se stavbinska stroka in stanovanjska beda tako zanemarija. Obenem izjavljamo, ako se ne bo delavstvo stavbinske stroke pravično zaposlilo, je katastrofa neizogibna, zakaj če stavbinsko delavstvo v polnem tiru začne delati, bo tudi gotovo, da se bo razvilo boljše družabno življenje. N. pr. leta 1895, je bil potres in tistikrat je nastalo potem jako živahno življenje, ker so vse stroke, bodisi gostilničar ali trgovec, v splošnem vsa industrija in obrt, pravično zaslužili. V sedanjem času, ko je svetovna vojna, pravi potres, uničil vso Evropo, pa ni mogoče dobiti diplomatov, ki bi vpostavili zopet boljše razmere. Zatorej opozarjamo vso stavbinsko delavstvo, da se organizira v naše boljše organizacije, da ustvarimo mogočno armado, ki naj bo toliko močna, da bo lahko sama odločila, kdo naj naš v prihodnje vlada, da stremo glavo tej grdi kači: birokratizmu in reakciji.

Domači pregled.

Brez moke. Kakor stoje zdaj stvari, je pričakovati, da bo Slovenija ob Velikonoči brez moke. Enkrat ni bilo vagonov, drugič ne denarja, tako, da smo se čez zimo komaj, komaj prerili. Zdaj pa so vagoni in je denar, pa se je zgodilo nekaj drugega. Žitnemu zavodu in Nakupovalni družbi so brez povoda zaplenile vojaške oblasti v Banatu cele garniture, cele vlakne pšenice, iz katere bi omenjena zavoda krila potrebe po moki za prihodnje mesece. Kaj bo iz tega nastalo, je vsakemu jasno. Brez moke bomo. To so že menda sadovi nove vlade. Drugi blagoslov za Velikonoč bo pa tale: Če se bo tudi posrečilo dobiti kaj pšenice, bo kruh iz te pšenice strašno drag. Cene rastejo od

dne do dne in vsi naši zavodi bodo primorani povišati cene moki.

Po čem mora stremeti delavstvo. Naloge organiziranega delavstva so tako velike, da bi bilo neresno in nepošteno, če bi se delavstvo pečalo z drugimi malenkostmi, ne pa s svojimi praviimi nalogami. Med delavske zahteve spada zahteva po boljših življenskih razmerah, po politični enakopravnosti, po socialnem zavarovanju in delavskem varstvu. V raznih mezdnih gibanjih in pokretil smo s svojo organizacijsko močjo, ki je imela doslej precej vpliva na politične oblasti, dosegli marsikaj, kar je prišlo v prid delavstva. Izvojevali smo zavarovanje železničarjev, nezgodno zavarovanje delavcev sploh, ohraniti bolniško zavarovanje, priborili podpore potrebnim invalidom in beguncem, rente iz tujih držav za invalide ter uredili nebroj mezdnih zahtevkov delavstva, ki bi jih bili moralisicer izbojevati le s težkimi boji, stavkami, izpori in žrtvami. Važno je tudi to, da je naša industrija imela težke boje za dobavo surovin, ki so se pridobile, v kolikor je bilo to mogoče, zlasti s posredovanjem naše politične in strokovne organizacije in zastopnikov stranke v vladi. Če bi ne bile stranka in organizacije zastavile vse sile, da se reši naša industrija vsaj za silo, bi bile vse večje tovarne počivale že domala eno leto in kako bi bilo z delavstvom, kam bi naj bilo šlo za kruhom, to je tako važno vprašanje, da ga ne spravi s sveta nobena demagogija. Upoštevati moramo namreč, da doli na jugu naše države, kjer ni industrije, nimajo nikakršnega zanimanja za industrijo in bi bili pustili kar mirno pasti vse naše socialne in gospodarske interese. Zaradi tega lahko s ponosom trdimo, da je bilo delo naše politične stranke in strokovnih organizacij v marsikaterem pogledu jako potrebno, da ohranimo zlasti industrijsko delavstvo pred največjo bedo, ki je itak velika, ali po drugih državah je še večja. Ravno delavci v Sloveniji smo pa bili na najbolj nesrečni točki, če bi se ne bili sami pomagali pri prevratu, kolikor smo si mogli. Nihče nas ni poznal, niso nas hoteli poznati, zato smo morali delati sami tudi za delavstvo v Sloveniji.

Dvajset falzifikatov za kolke tisočakov. „Politika“ javlja: Trdi se, da je dvajset raznih falzifikatov za kolke na kronskih tisočakah. Sedaj so tudi že konstatirali ponarejene kolke na novčanicah po 100, 50 in 20 kron. Ko bo zamenjava izvršena, se bo mogla ceniti škoda, ki jo bo država trpela vsled kolkovanja.

Nežigosan denar ujetnikov iz Italije zamenjava le finančno ministrstvo (generalni inšpektor) v Beogradu, kamor je pošiljati kolkovane prošnje. Prošnja mora imeti tudi uradno potrdilo, da je bil prosilec res v italijanskem ujetništvu ter je dotični denar od tam prinesel.

Društveni funkcionarji in člani, pozori!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 10. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 2 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 50. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Kmetstvo-delavska Zveza se je ustanovila dne 29. febr. v Ljubljani. Nova organizacija, ki bo obsegala male kmete, obrtnike po kmetih in vaseh ter delavstvo in viničarje, je zasnovala že obširen delokrog. Organizacija za te sloje je bila skrajno potrebna.

Tistim, ki prihajajo iz Rusije. Vljudo prosim vse tiste, ki prihajajo iz ruskega ujetništva, da mi sporoče, če kaj vedo, kjer bi se nahajal Viktor Kolenc (iz Dolenjskega), ki je služil pri 17. pešpolku, 2. statniji. Pogrešamo ga od decembra meseca 1914. Kdor kaj ve o njem naj blagovoli sporočiti to proti povračilu stroškov njegovi ženi Antoniji Kolenc, pošta Loke-Kisovec pri Zagorju ob Savi.

Svetovni pregled.

Manifest vrhovnega sveta o bodoči svetovni gospodarski politiki. Londonski poročevalec lista „Echo de Paris“ javlja, da je gospodarski odsek vrhovnega sveta izdelal manifest, ki bo najbrže danes objavljen. Temeljne misli komunikeja so: 1. Vse združene države naj streme za tem, da svoje proizvodne sile v najvišji meri razvijejo in da dosežejo višek proizvodnje. V olajšanje življenja delavcem sklenjeni zakoni naj se uporabljajo v tem smislu. Nikdar več se ne smemo vrniti k sistemu, ki ga je rodila vojna, nego naj velja kot glavno načelo, da predstavlja v vsaki deželi problem proizvodnje ne narodne temveč mednarodne interese. 2. Na polju proizvodnje vladaj največja štedljivost. 3. Evropa naj tvori gospodarsko enoto. Da zopet ozdravi, je potrebno, vse evropske države vzpostaviti. Gospodarsko proizvodnje bo ali povsodi, ali pa nikjer normalno. Zato je treba Nemčiji in Rusiji omogočiti, da prispevata v gospodarskem življenju celote. Dopisnik pristavlja, da se je o zadnjem odstavku vnela daljša debata in da so se predlagali posebni pridržki.

Sreda kot dan plačila. Na prošnjo protialkoholne lige v Budimpešti, je tamošnja mestna uprava sklenila stalno nameščeno delavstvo izplačati ob sredah. Ali pri nas to ne bi bilo umestno?

Tega je zmožen le oni, ki le tudi kedaj trpel... Belgijske strokovne organizacije so sprejele predlog, da naj vsak delavec žrtvuje plačo ene ure za sklad v svrhu podpore dunajskih otrok. Tako se dela le med onimi, ki imajo čut za bližnjega, naj si bodo tudi nekdanji sovražniki, saj vedo, da tega sovraštva niso sami povzročili. Seveda ne smejo biti to ljudje klerikalnega kopita.

Obvestila.

Trbovlje. Občni zbor „Svobode“ se bo vršil v nedeljo, dne 7. marca ob 3. uri popoldne v „Delavskem domu“. Člane in članice prosimo polnoštevilne udeležbe. Odbor.

Krajevna politična organizacija ISDS za okraj v Trzinu sklicuje za dan 14. marca t. l. svoj občni zbor ob 9. dopoldne v dvorani konsumnega društva. Dnevni red: 1. poročila načelstva; 2. poročila tajništva, blagajnika in nadzorstva; 3. volitev novega odbora. 4. Raznoterosti. — Sodrugi, udeležite se občnega zbora polnoštevilno, ker je to v interesu nas vseh.

Žepni koledar za leto 1920 se še dobi. Po pošti posamezni izvod 5 K. Za posamezne izvode se pošlje znesek naprej.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar
Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 4.
priporoča svoje
zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vs. h vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 7—; za podgane in miš K 7—; za ščurke K 8—; posebno močna tinktura za stenice K 7—; uničevalec moljev K 6—; prašek proti mrčesom K 4— in 8—; mazilo proti ušom pri ljudeh K 6—; mazilo za uši pri živini K 4— in 8—; prašek za uši v obleki in perilu K 6—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (uničevalec rastlin) K 6—; prašek proti mravljam K 6—.

Pošilja po povzetju zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 8.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciskanska ulica št. 6.

registrirane zadruga z omejeno zveza.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	škol.	pop.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	11	1/2	Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10	1/2	Turjaški trg št. 4. Franciskanska ul. 2.
Dr. Viktor Dreskvar splošno zdravljenje	11	1/2	Hilsnerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8	9	Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 14.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki v vseh najhujših slučajih. Troškov ki nastanejo, kadar boleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najhujših slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obracati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Sodrugi I

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico !!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4% o. Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincih pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna I., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaska Slatina; Radeče-Zidanmost.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljatve pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.